T091 ATĐ 3 (13) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q12-Tạp Uẩn-Luận về Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
QUYEÅN 12

LUAÄN VEÀ TRÍ (Phaàn 4)

Hoûi: Boå-ñaëc-giaø-la ñaõ khoâng theå naøo ñaït ñöôïc, laïi khoâng coù lyù naøo taâm tröôùc höôùng veà taâm sau, nhôø vaøo ñaâu coù theå nhôù laïi nhöõng vieäc ñaõ laøm tröôùc ñaây? Ñaùp: Höõu tình ñoái vôùi phaùp, nhôø vaøo naêng löïc luyeän taäp thuaàn thuïc, ñaït ñöôïc trí ñoàng phaàn nhö vaäy, tuøy theo söï vieäc ñaõ traûi qua maø coù theå bieát nhö vaäy. Hoûi: Tröôùc noùi khoâng coù Boå-ñaëc-giaø-la, nay sao laïi noùi höõu tình ñoái vôùi phaùp? Ñaùp: Tröôùc döïa vaøo yù töôûng Thaùnh ñaïo maø noùi ra roõ raøng, nay döïa vaøo yù töôûng theá gian maø noùi ra roõ raøng; tröôùc döïa vaøo ngoân töø Thaùnh ñaïo maø trình baøy roõ raøng, nay döïa vaøo ngoân töø theá gian maø trình baøy roõ raøng; tröôùc döïa vaøo thaéng ngöôøi, nay döïa vaøo theá tuïc. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì thuaän theo vaên, neáu noùi phaùp ñoái vôùi nghóa tuy laø thuaän, nhöng ñoái vôùi vaên thì khoâng thuaän; neáu noùi höõu tình ñoái vôùi phaùp, thì vaên nghóa ñeàu thuaän, cho neân döïa vaøo lyù theá tuïc noùi coù höõu tình. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì phaùt sinh hieåu bieát, neáu noùi phaùp ñoái vôùi phaùp thì ñeä töû khoâng hieåu roõ raøng, caùi gì coù theå nhôù laïi caùi gì? Neáu noùi höõu tình ñoái vôùi phaùp thì ñeä töû seõ hieåu raèng höõu tình nhôù laïi phaùp. Höõu tình ñoái vôùi phaùp, nhôø vaøo naêng löïc luyeän taäp thuaàn thuïc, ñaït ñöôïc trí ñoàng phaàn nhö vaäy, nghóa laø trí cuûa höõu tình ñoái vôùi phaùp ñaõ nhaän bieát, quyeát ñònh luyeän taäp xuyeân suoát, tuøy theo yù muoán töï taïi tröôùc sau töông töï, cho neân goïi laø ñoàng phaàn. Tuøy theo söï vieäc ñaõ traûi qua maø coù theå bieát nhö vaäy, nghóa laø tuøy theo nhöõng ñieàu ñaõ thaáy tröôùc kia, tuøy theo nhöõng ñieàu ñaõ caûm thoï tröôùc kia maø coù theå nhôù laïi nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Vaên naøy neân noùi nhö vaäy: Tuøy theo heát thaûy moïi vieäc maø coù theå bieát nhö vaäy. Nghóa laø tuøy theo taát caû theå-taát caû töôùng-taát caû Ngaõ-taát

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 12 197

caû vaät-taát caû taùnh-taát caû phaàn voán coù, coù theå nhôù laïi nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Vaên naøy neân noùi nhö vaäy: Tuøy theo nhöõng söï vieäc toàn taïi maø

coù theå bieát nhö vaäy. Nghóa laø tuøy theo saéc bieåu hieän ñaõ toàn taïi ban ñaàu, tuøy theo saéc hieän ra daõ toàn taïi ban ñaàu..., coù theå nhôù laïi nhö vaäy. Vì laøm cho nghóa lyù naøy ñöôïc roõ raøng, cho neân ñöa ra thí duï ñôøi hieän taïi, nghóa laø nhö coù hai ngöôøi laøm con daáu, coù theå hieåu roõ raøng chöõ treân con daáu cuûa mình vaø ngöôøi ñaõ laøm, tuy hai ngöôøi aáy khoâng ñeán hoûi nhau raèng oâng khaéc chöõ naøy nhö theá naøo, cuõng khoâng traû lôøi nhau raèng toâi khaéc chöõ naøy nhö vaäy. Nhöng maø hai ngöôøi kia nhôø vaøo naêng löïc luyeän taäp thuaàn thuïc maø ñaït ñöôïc trí ñoàng phaàn nhö vaäy, coù theå hieåu roõ raøng chöõ treân con daáu cuûa mình vaø ngöôøi ñaõ laøm. Höõu tình cuõng nhö vaäy, nhôø vaøo naêng löïc luyeän taäp thuaàn thuïc, cho ñeán noùi roäng. Trong naøy, ngöôøi coù theå vieát ñöôïc thì ñeàu goïi laø ngöôøi laøm con daáu. Nhö hai ngöôøi aáy tuy khoâng hoûi nhau cuõng khoâng traû lôøi nhau, maø nhôø vaøo naêng löïc luyeän taäp thuaàn thuïc ñaït ñöôïc trí ñoàng phaàn nhö vaäy, coù theå hieåu roõ raøng chöõ treân con daáu cuûa mình vaø ngöôøi ñaõ laøm, cho ñeán thö gôûi veà töø nöôùc ngoaøi cuõng coù theå ñoïc hieåu vaø nhaän bieát. Höõu tình cuõng nhö vaäy, tuy khoâng coù Boå-ñaëc-giaø-la chaân thaät, cuõng khoâng coù lyù naøo taâm tröôùc höôùng veà taâm sau, nhöng nhôø vaøo naêng löïc luyeän taäp thuaàn thuïc ñaït ñöôïc trí ñoàng phaàn nhö vaäy, tuøy theo söï vieäc ñaõ traûi qua maø coù theå bieát nhö vaäy. Laïi laøm cho nghóa naøy caøng roõ raøng hôn, cho neân ñöa ra thí duï thöù hai. Laïi nhö coù hai ngöôøi bieát taâm ngöôøi khaùc, cuõng bieát taâm cuûa nhau, tuy hai ngöôøi aáy khoâng ñeán hoûi nhau raèng laøm sao oâng bieát ñöôïc taâm toâi, cuõng khoâng traû lôøi nhau raèng toâi bieát taâm oâng nhö vaäy. Nhöng maø hai ngöôøi aáy nhôø vaøo naêng löïc luyeän taäp thuaàn thuïc, ñaït ñöôïc trí ñoàng phaàn nhö vaäy, bieát ñöôïc taâm cuûa nhau. Höõu tình cuõng nhö vaäy, nhôø vaøo naêng löïc huaân taäp xuyeân suoát, cho ñeán noùi roäng ra. Trong naøy, ngöôøi bieát ñöôïc taâm ngöôøi khaùc goïi laø ngöôøi ñaït ñöôïc Tha taâm thoâng. Nhö hai ngöôøi aáy tuy khoâng hoûi nhau cuõng khoâng traû lôøi nhau, nhöng nhôø vaøo naêng löïc huaân taäp thaønh thoùi quen, ñaït ñöôïc trí ñoàng phaàn nhö vaäy, cuøng bieát taâm cuûa nhau, thaäm chí caùch xa caû traêm du-thieän-na maø cuõng bieát ñöôïc taâm cuûa nhau. Höõu tình cuõng nhö vaäy, tuy khoâng coù Boå-ñaëc-giaø-la chaân thaät, cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Neáu taâm khaùc nhau ñaõ traûi qua thì taâm khaùc nhau coù theå nhôù laïi, taïi sao khoâng phaûi Thieân Thuï ñaõ traûi qua thì Töø Thuï coù theå nhôù laïi, Töø Thuï ñaõ traûi qua thì Thieân Thuï coù theå nhôù laïi chaêng? Ñaùp: Bôûi vì söï töông tuïc kia khaùc nhau, maø taâm tröôùc taâm sau töông tuïc khoâng coù gì khaùc nhau, khoâng caàn phaûi chaát vaán laøm gì. Coù ngöôøi noùi: taâm aáy höôùng

veà nhau maø khoâng coù nghóa cuûa nhaân. Taâm tröôùc coù theå laøm nhaân cho taâm sau, khoâng caàn phaûi chaát vaán laøm gì. Coù ngöôøi noùi: Thaân taâm hai ngöôøi kia khoâng thuoäc veà nhau, thaân taâm tröôùc sau ñaõ thuoäc veà keá tieáp nhau, cho neân tröôùc ñaõ traûi qua thì sau coù theå nhôù laïi. Hoûi: Neáu taâm thuoäc veà nhau thì coù theå nhôù laïi, sao khoâng thaáy con traâu khaùc maø nhôù

laïi ñuùng con traâu tröôùc? Ñaùp: Neáu nhö ñaõ töøng tieáp nhaän, nay thaáy töông töï thì coù theå nhôù laïi. Neáu nhö tuy ñaõ töøng tieáp nhaän, nhöng nay thaáy khoâng töông tuïc thì khoâng coù theå nhôù laïi ñöôïc. Phaïm vi ñaàu ngaøy ñaõ traûi qua thì phaïm vi cuoái ngaøy coù theå nhôù laïi, phaïm vi cuoái ngaøy ñaõ traûi qua thì phaïm vi ñaàu ngaøy coù theå nhôù laïi, bôûi vì thaân ñaõ thaáy tröôùc sau töông töï nhau. Laïi nöõa, taát caû taâm-taâm sôû phaùp, ñoái vôùi sôû duyeân thì chaéc chaén an truù trong sôû duyeân chaêng? ÔÛ ñaây ñaõ hoûi laø caên baûn cuûa thaéng nghóa. Ñaùp: Nguyeân côù theá naøo? Nhö trong phaàn kieán uaån noùi: “Neáu phaùp laøm sôû duyeân cho phaùp kia, thì coù luùc khoâng laøm sôû duyeân cho phía kia chaêng? Ñaùp: Khoâng luùc naøo chaúng phaûi laø sôû duyeân, bôûi vì taâm-taâm sôû xaùc ñònh ñoái vôùi sôû duyeân, an truù trong sôû duyeân khoâng theå naøo di chuyeån.” Vì vaäy coù theå nhôù laïi nhöõng vieäc ñaõ laøm tröôùc ñaây. Nghóa laø ñoái vôùi neân sôû duyeân coù voâ löôïng taäp hôïp taâm-taâm sôû, duyeân neân sôû duyeân naøy nhö duøng lyù thuù naøy-duøng taùnh loaïi naøy-duøng phöông phaùp naøy, laøm quan heä sôû duyeân cho neân taäp hôïp taâm-taâm sôû; cuøng vôùi voâ löôïng taäp hôïp taâm-taâm sôû khaùc, laøm quan heä sôû duyeân cuõng nhö vaäy. Nhö neân taäp taâm-taâm sôû, duøng lyù thuù naøy-duøng taùnh loaïi naøy-duøng phöông phaùp naøy, tieáp nhaän sôû duyeân; voâ löôïng taäp hôïp taâm-taâm sôû khaùc, tieáp nhaän sôû duyeân naøy cuõng nhö vaäy. Ví nhö neân ngöôøi maø coù traêm ngöôøi con, neân ngöôøi naøy nhö quan heä laøm cha ñoái vôùi neân ngöôøi con, ñoái vôùi nhöõng ngöôøi con khaùc cuõng nhö vaäy. Nhö neân ngöôøi con coù quan heä laøm con ñoái vôùi ngöôøi cha, nhöõng ngöôøi con khaùc ñoái vôùi ngöôøi cha cuõng nhö vaäy. Trong naøy, nhaõn thöùc vaø phaùp töông öng nhaát ñònh ñoái vôùi saéc sôû duyeân. Saéc naøy laøm sôû duyeân cho nhaõn thöùc vaø phaùp töông öng, thì khoâng coù luùc naøo chaúng phaûi laø sôû duyeân; cho ñeán phaùp naøy laøm sôû duyeân cho yù thöùc vaø phaùp töông öng, thì khoâng coù luùc naøo chaúng phaûi laø sôû duyeân. Bôûi vì taát caû taâm-taâm sôû phaùp, ñeàu coù theå tieáp nhaän sôû duyeân cuûa mình do ñoù khoâng coù taäp hôïp taâm naøo khaùc ñaõ traûi qua, maø taäp hôïp taâm khaùc coù theå nhôù laïi ñöôïc. Hoûi: Theá naøo laø taâm-taâm sôû phaùp nhaát ñònh ñoái vôùi sôû duyeân, laø nhaát ñònh ñoái vôùi nôi choán, laø nhaát ñònh ñoái vôùi nhöõng maøu saéc xanh-

vaøng… hay laø nhaát ñònh ñoái vôùi saùt-na? Ñaùp: Trong naøy coù noùi, chæ nhaát ñònh ñoái vôùi nôi choán. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì khoâng coù voâ löôïng taâm phaùp, truù trong phaùp khoâng sinh khôûi. Hoûi: Theá naøo laø nhaát ñònh ñoái vôùi nôi choán? Ñaùp: Nhaõn thöùc vaø phaùp töông öng nhaát ñònh ñoái vôùi Saéc, cho ñeán thaân thöùc vaø phaùp töông öng nhaát ñònh ñoái vôùi Xuùc xöù, yù thöùc vaø phaùp töông öng nhaát ñònh ñoái vôùi Phaùp xöù… Nhö neân nhaõn thöùc, neáu gaëp maøu xanh hoøa hôïp hieän tieàn thì duyeân vôùi maøu xanh maø khôûi; neáu gaëp caùc maøu vaøng-ñoû… hoøa hôïp hieän tieàn thì duyeân vôùi maøu vaøng-ñoû… maø khôûi. Nhö vaäy caùc thöù khaùc cuõng chæ nhaát ñònh nôi choán ñoái vôùi sôû duyeân cuûa mình. Ñieàu aáy khoâng neân noùi nhö theá. Nguyeân côù

theá naøo? Bôûi vì neáu nhö vaäy thì neân Giaùc seõ coù nhieàu taùnh hieåu roõ, neân phaùp coù nhieàu Theå thì khoâng hôïp vôùi ñaïo lyù. Trong luaän Thöùc Thaân Tuùc noùi laïi thoâng hieåu nhö theá naøo? Nhö noùi: “Nhaõn thöùc quaù khöù chæ duyeân vôùi saéc quaù khöù, chöù khoâng phaûi laø vò lai-hieän taïi.” Coù nôi khaùc muoán ngaên ngöøa caùi bieát sai laàm naøy, noùi laø taâm-taâm sôû phaùp nhaát ñònh nôi choán ñoái vôùi sôû duyeân, cuõng nhaát ñònh ñoái vôùi nhöõng maøu saéc xanh-vaøng..., chöù khoâng nhaát ñònh ñoái vôùi saùt- na. nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì khoâng coù voâ löôïng taâm-taâm sôû phaùp, truù trong phaùp khoâng sinh khôûi. Hoûi: Theá naøo laø cuõng nhaát ñònh ñoái vôùi nhöõng maøu saéc xanh-vaøng...? Ñaùp: Taâm vaø taâm sôû, duyeân vôùi nhöõng maøu saéc xanh-vaøng... thì Theå cuûa noù ñeàu khaùc nhau; neáu gaëp maøu xanh hoøa hôïp hieän tieàn thì sinh khôûi, taâm-taâm sôû phaùp duyeân vôùi maøu xanh; neáu gaëp nhöõng maøu vaøng-ñoû hoøa hôïp hieän tieàn thì sinh khôûi, taâm-taâm sôû phaùp duyeân vôùi nhöõng maøu vaøng-ñoû Ñieàu aáy cuõng khoâng neân noùi nhö vaäy. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì maøu xanh coù nhieàu loaïi, ñoù laø goác xanh-thaân xanh-caønh xanh-laù xanh-hoa xanh-quaû xanh, nhöõng maøu vaøng-ñoû... cuõng nhö vaäy. Thuaän theo caûm giaùc duyeân vôùi caùc goác töùc laø caûm giaùc duyeân vôùi caùc thaân, neáu nhö vaäy thì neân caûm giaùc coù nhieàu taùnh hieåu bieát, neân phaùp coù nhieàu Theå thì khoâng hôïp vôùi ñaïo lyù, cuõng traùi ngöôïc vôùi luaän Thöùc Thaân Tuùc ñaõ noùi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Noùi nhö vaäy thì taâm-taâm sôû phaùp nhaát ñònh ñoái vôùi ba söï. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì thuaän theo voâ löôïng taâm-taâm sôû phaùp, truù trong phaùp khoâng sinh khôûi chaêng? Ñaùp: Ñieàu naøy coù gì sai laàm? Ñôøi vò lai roäng raõi khoâng coù nôi choán dung naïp chaêng? Nhöng maø phaùp aáy töø xöa ñeán nay ñaõ coù truù xöù, cho

neân khoâng caàn phaûi chaát vaán. Hoûi: Taâm-taâm sôû phaùp, nhö nhaát ñònh ñoái vôùi sôû duyeân, ñoái vôùi sôû y cuõng nhaát ñònh hay sao? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu ñoái vôùi sôû y cuõng nhaát ñònh, thì taïi sao trong ñaây chæ noùi nhaát ñònh ñoái vôùi sôû duyeân, chöù khoâng noùi ñeán nhaát ñònh ñoái vôùi sôû y? trong luaän Phaåm Loaïi Tuùc noùi thì phaûi thoâng hieåu theá naøo? Nhö noùi: “Theá naøo laø phaùp cuøng coù? Ñaùp: Taát caû phaùp höõu laäu, vaø phaùp höõu laäu cuøng sinh ra phaùp voâ laäu.” Neáu khoâng nhaát ñònh ñoái vôùi sôû y, thì taïi sao nhaát ñònh ñoái vôùi sôû duyeân, nhöng khoâng nhaát ñònh ñoái vôùi sôû y vaäy? Ñaùp: Ñoái vôùi sôû y cuõng nhaát ñònh, nhöng taâm-taâm sôû phaùp, ôû ñôøi vò lai caùch xa vôùi sôû y, hieän taïi-quaù khöù cuøng coù chung sôû y. Coù ngöôøi noùi: Ba ñôøi ñeàu coù chung sôû y. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao trong naøy khoâng noùi? Ñaùp: Trong naøy chæ muoán noùi ñeán söï nhôù laïi ñaõ laøm tröôùc ñaây, maø nhöõng ñieàu nhôù laïi aáy, voán laø sôû duyeân chöù khoâng phaûi laø sôû y. hoûi: Trong luaän Phaåm Loaïi Tuùc noùi thì phaûi thoâng hieåu theá naøo? Ñaùp: Vaên luaän aáy neân noùi theá naøy: “Theá naøo laø phaùp cuøng coù? Ñaùp: Taát caû phaùp höõu vi.” Nhöng maø khoâng noùi nhö vaäy, laø luaän vaên aáy bieåu hieän roõ raøng coù taùc duïng cuûa Thaùnh ñaïo, chöù khoâng noùi laø khoâng coù taùc duïng,

cho neân khoâng traùi nhau. Coù ngöôøi noùi vaên luaän aáy bieåu hieän roõ raøng veà Thaùnh ñaïo, döïa vaøo tha löïc maø ñaït ñöôïc, döïa vaøo tha löïc maø phaùt khôûi, cho neân chæ noùi cuøng sinh vôùi phaùp höõu laäu. Hoûi: Neáu taâm-taâm sôû phaùp, nhaát ñònh ñoái vôùi sôû duyeân cuõng nhaát ñònh ñoái vôùi sôû y, thì luùc aáy ôû phaàn vò naøo choïn laáy sôû duyeân vaäy? Laø vaøo luùc sinh ra, hay laø vaøo luùc dieät ñi? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu luùc sinh ra thì luùc sinh ra thuoäc veà vò lai, laøm sao phaùp vò lai coù theå coù nhöõng taïo taùc? Neáu luùc dieät ñi thì luùc dieät ñi caùc phaùp seõ suy suïp huûy hoaïi, laøm sao ôû phaàn vò naøy coù theå choïn laáy sôû duyeân ñöôïc? Ñaùp: caàn phaûi noùi laø luùc dieät dieät ñi. Hoûi: Laøm sao phaùp suy suïp huûy hoaïi maø coù theå choïn laáy sôû duyeân ñöôïc? Ñaùp: Caùc phaùp höõu vi bôûi vì taùnh yeáu keùm, khoâng döïa vaøo chính mình, döïa vaøo nôi khaùc maø chuyeån, khoâng coù taùc duïng, khoâng ñöôïc töï taïi, tuøy theo phaàn vò naøo, neáu gaëp ñöôïc sôû y vaø sôû duyeân hoøa hôïp thì ôû taïi phaàn vò aáy, coù theå choïn laáy sôû duyeân, nhöng chæ vaøo luùc dieät ñi môùi coù söï hoøa hôïp naøy. Coù ngöôøi noùi luùc sinh ra laø ñôøi vò lai, bôûi vì caùc phaùp vò lai khoâng coù taùc duïng, cho neân khoâng coù theå choïn laáy sôû duyeân; luùc

dieät ñi laø ñôøi hieän taïi, bôûi vì caùc phaùp hieän taïi voán coù taùc duïng, cho neân coù theå choïn laáy sôû duyeân. Neáu luùc dieät ñi khoâng choïn laáy sôû duyeân thì taâm-taâm sôû phaùp cuoái cuøng khoâng coù theå choïn laáy sôû duyeân. Ñöøng phaùt sinh sai laàm naøy, cho neân vaøo luùc dieät ñi coù theå choïn laáy sôû duyeân. Laïi bôûi vì yù caûm thoï laøm söùc maïnh cuûa nhaân, thì nieäm khoâng queân maát. Neân bieát trong naøy, taäp hôïp taâm sinh khôûi tröôùc laáy aâm YÙ maø noùi, taäp hôïp taâm sinh khôûi sau laáy maø Nieäm maø noùi. Nhöng yù caûm thò coù hai loaïi: 1. YÙ caûm thoï haønh töôùng. 2. YÙ caûm thoï sôû duyeân. Laïi nhö ñoái vôùi Nhaãn taêng thöôïng coù hai taâm. Caûm thoï thaønh töôùng aáy maø khoâng caûm thoï sôû duyeân aáy, nghóa laø Khoå loaïi trí nhaãn vaø Khoå loaïi trí töông öng coù hai taâm. Caûm thoï sôû duyeân aáy maø khoâng caûm thoï haønh töôùng aáy, nghóa laø Taäp phaùp trí nhaãn vaø taäp phaùp trí töông öng coù ba taâm. Caûm thoï haønh töôùng aáy cuõng caûm thoï sôû duyeân aáy, nghóa laø Theá ñeä nhaát phaùp-Khoå phaùp trí nhaãn vaø khoå phaùp trí töông öng vôùi taâm khaùc. Khoâng caûm thoï haønh töôùng aáy cuõng khoâng caûm thoï sôû duyeân aáy, nghóa laø Nhaõn trí khaùc töông öng. Nhö ñoái vôùi Nhaãn taêng thöôïng, ñoái vôùi taâm khaùc tuøy theo söï thích hôïp noùi roäng ra cuõng nhö vaäy. Caûm thoï haønh töôùng ñaõ traûi qua-caûm thoï sôû duyeân coù theå nhôù laïi, caûm thoï sôû duyeân ñaõ traûi qua-caûm thoï haønh töôùng coù theå nhôù laïi. Laïi coù hai loaïi yù: 1. Nhieãm oâ. 2. Khoâng nhieãm oâ. Moãi neân ñaõ traûi qua hai loaïi coù theå nhôù laïi. Laïi coù ba loaïi yù: 1. Thieän. 2. Baát thieän. 3. Voâ kyù. Moãi neân ñaõ traûi qua ba loaïi coù theå nhôù laïi. Laïi coù boán loaïi yù: 1. Thieän. 2. baát thieän. 3. Höõu phuù voâ kyù. 4. Voâ phuù voâ kyù. Moãi neân ñaõ traûi qua boán loaïi coù theå nhôù laïi. Laïi coù boán loaïi yù: 1. Nhaân cuûa noù. 2. Ñaúng voâ giaùn cuûa noù. 3. Sôû duyeân cuûa noù. 4. Taêng thöôïng cuûa noù.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 12 202

Moãi neân ñaõ traûi qua boán loaïi coù theå nhôù laïi. Laïi coù naêm loaïi yù: Ñoù laø do kieán khoå maø ñoaïn cho ñeán do tu maø ñoaïn. Trong naøy, do kieán khoå maø ñoaïn ñaõ traûi qua naêm loaïi coù theå nhôù laïi, do kieán taäp-tu maø ñoaïn ñaõ traûi qua cuõng nhö vaäy. Do Dieät maø ñoaïn ñaõ traûi qua boán loaïi coù theå nhôù laïi, tröø ra do kieán ñaïo maø ñoaïn. Do kieán ñaïo maø ñoaïn ñaõ traûi qua boán loaïi coù theå nhôù laïi, tröø ra do kieán Dieät maø ñoaïn. Laïi coù naêm loaïi yù: 1. Thieän. 2. Baát thieän. 3. Höõu phuù voâ kyù. 4. Nhö lyù ñaõ daãn daét voâ phuù voâ kyù. 5. Khoâng nhö lyù ñaõ daãn daét voâ phuù voâ kyù. Trong naøy, coù ngöôøi noùi: Thieän ñaõ traûi qua hai loaïi coù theå nhôù laïi, ñoù laø thieän vaø nhö lyù ñaõ daãn daét voâ phuù voâ kyù. Nhö lyù ñaõ daãn daét voâ phuù voâ kyù ñaõ traûi qua cuõng nhö vaäy. Baát thieän ñaõ traûi qua ba loaïi coù theå nhôù laïi, ñoù laø baát thieän-höõu phuù voâ kyù vaø khoâng nhö lyù ñaõ daãn daét voâ phuù voâ kyù. Höõu phuù voâ kyù vaø khoâng nhö lyù ñaõ daãn daét voâ phuù voâ kyù ñaõ traûi qua cuõng nhö vaäy. Nhö vaäy noùi raèng: Moãi neân ñaõ traûi qua naêm loaïi coù theå nhôù laïi. Laïi coù saùu loaïi yù, ñoù laø nhaõn thöùc cho ñeán yù thöùc. Naêm thöùc ñaõ traûi qua thì yù thöùc coù theå nhôù laïi, yù thöùc ñaõ traûi qua thì saùu thöùc coù theå nhôù laïi. Laïi coù möôøi hai loaïi yù, coõi Duïc coù boán, ñoù laø thieät-baát thieän-höõu phuù voâ kyù vaø voâ phuù voâ kyù; coõi Saéc coù ba, ñoù laø boán loaïi tröôùc tröø ra baát thieän; coõi Voâ saéc cuõng nhö vaäy; Voâ laäu coù hai, ñoù laø hoïc vaø Voâ hoïc. Thieän cuûa coõi Duïc ñaõ traûi qua möôøi hai loaïi coù theå nhôù laïi. Baát thieän vaø thieän cuûa coõi Saéc ñaõ traûi qua cuõng nhö vaäy. Höõu phuù voâ kyù cuûa coõi Duïc ñaõ traûi qua taùm loaïi coù theå nhôù laïi, ñoù laø tröø ra höõu phuù voâ kyù cuûa coõi Saéc vaø ba loaïi cuûa coõi Voâ saéc. Voâ phuù voâ kyù cuûa coõi Duïc ñaõ traûi qua cuõng nhö vaäy. Höõu phuù voâ kyù cuûa coõi Saéc ñaõ traûi qua möôøi loaïi coù theå nhôù laïi, tröø ra hai loaïi voâ kyù cuûa coõi Duïc. Thieän cuûa coõi Voâ saéc ñaõ traûi qua cuõng nhö vaäy. Voâ phuù voâ kyù cuûa coõi Saéc ñaõ traûi qua möôøi loaïi coù theå nhôù laïi, tröø ra hai loaïi voâ kyù cuûa coõi Voâ saéc. Höõu phuù voâ kyù cuûa coõi Voâ saéc ñaõ traûi qua chín loaïi coù theå nhôù laïi, tröø ra hai loaïi voâ kyù cuûa coõi Duïc vaø voâ phuù voâ kyù cuûa coõi Saéc. Voâ phuù voâ kyù cuûa coõi Voâ saéc ñaõ traûi qua cuõng nhö vaäy. Hoïc ñaõ traûi qua möôøi neân loaïi coù theå nhôù laïi, tröø ra höõu phuù voâ kyù cuûa coõi Duïc. Voâ hoïc ñaõ traûi qua, neáu lui suït phaùp thì nhö Hoïc ñaõ noùi, neáu khoâng lui suït phaùp thì coù baûy loaïi coù theå nhôù laïi, tröø ra

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 12 203

Hoïc vaø boán nhieãm oâ. Nhôø vaøo yù caûm thoï tröôùc ñaây laøm söùc maïnh cuûa nhaân, ñoái vôùi sôû duyeân cuûa noù daãn daét sinh ra nieäm sau. Khoâng queân, nghóa laø taâm khoâng cuoàng loaïn, khoâng bò khoå laøm cho böùc baùch. Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: “Nhôø vaøo ba nhaân duyeân nhôù laïi vieäc ñaõ laøm tröôùc ñaây: 1. Kheùo leùo choïn laáy töôùng tröôùc ñaây. 2. Ñoàng phaàn noái tieáp nhau hieän haønh. 3. Khoâng maát yù nieäm.” Vì vaäy, tuy khoâng coù Boå-ñaëc-giaø-la,

cuõng khoâng coù lyù naøo taâm tröôùc höôùng veà taâm sau, nhöng maø coù theå nhôù laïi nhöõng vieäc ñaõ laøm tröôùc ñaây. Hoûi: Vì sao höõu tình queân maø laïi nhôù? Ñaùp: Luùc ñoàng phaàn cuûa höõu tình noái tieáp nhau chuyeån ñoåi, ñoái vôùi phaùp coù theå khôûi leân trí kieán lieân tuïc vôùi nhau. Trong naøy, queân (Vong) laø nghóa cuûa laïc maát yù nieäm (Thaát nieäm), chöù khoâng phaûi laø nghóa cuûa söï khoâng nhôù nghó. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì khoâng coù neân phaùp nhoû naøo goïi laø khoâng nhôù nghó. Ñoàng phaàn coù ba loaïi, ñoù laø gia haïnh ñoàng phaàn-sôû duyeân ñoàng phaàn vaø tuøy thuaän ñoàng phaàn. Gia haïnh ñoàng phaàn, nhö coù ngöôøi ñaõ ñoïc taïng Toá-ñaùt-laõm, giöõa chöøng queân maát, sau ñoù nhôø gia haïnh ñaõ laøm nhö tröôùc cuõng ñöôïc nhôù laïi; tröôùc ñaõ ñoïc taïng Tyø-naïi-da vaø taïng A-tyø-ñaït-ma cuõng nhö vaäy. Nhö vaäy, tröôùc khôûi leân quaùn baát tònh, giöõa chöøng queân maát, sau ñoù nhôø gia haïnh ñaõ laøm nhö tröôùc vaãn ñöôïc nhôù laïi; tröôùc khôûi leân trì töùc nieäm-giôùi phöông tieän cuõng nhö vaäy. Töøng nghe coù ngöôøi Baø-la-moân, tröôùc thuoäc loøng ñöôïc saùch Töù-pheä-ñaø, giöõa chöøng queân maát, laïi oân taäp thuoäc loøng maø taát caû phöông phaùp aáy khoâng theå naøo thoâng suoát löu loaùt ñöôïc, lieàn ñi ñeán choã Thaày keå laïi ñaày ñuû nhaân duyeân. Thaày lieàn hoûi raèng: Luùc tröôùc oâng hoïc thuoäc duøng gia haïnh gì? Traû lôøi raèng: Luùc tröôùc ñaây tay caàm daây mieäng ñoïc to. Thaày noùi: OÂng neân nhö gia haïnh tröôùc ñaây. Ngöôøi aáy nghe lôøi daïy cuûa Thaày maø thöïc haønh thì taát caû ñeàu nhôù laïi. Sôû duyeân ñoàng phaàn, nhö coù ngöôøi tröôùc ñaây thaáy vöôøn röøng- khe suoái-ao hoà-hang ñoäng vaø nhöõng nôi ñaõ ñi qua nhö vaäy, giöõa chöøng queân maát, sau ñoù vaøo luùc thaáy nhöõng vöôøn röøng… töông töï thì taát caû ñeàu nhôù laïi. Tuøy thuaän ñoàng phaàn, nhö ñöôïc tuøy thuaän vôùi nhöõng ñoà aên thöùc uoáng-aùo quaàn-ñoà naèm-nhaø cöûa-ngöôøi noùi phaùp… thì coù theå nhôù laïi nhöõng söï vieäc ñaõ traûi qua tröôùc ñaây. Töøng nghe coù neân Tyø-kheo, tröôùc ñoù thuoäc loøng ñöôïc Töù A-kieäp- ma (Töù A-haøm), giöõa chöøng queân maát, oân taäp hoïc laïi taát caû nhöng

phöông phaùp aáy khoâng theå naøo thoâng suoát löu loaùt ñöôïc, lieàn ñi ñeán choã Toân giaû A-nan-ñaø, hoûi veà nhaân duyeân aáy. Toân giaû ñaùp raèng: Nay oâng ñeán phoøng taém ñeå taém röûa vaø laáy daàu xoa vaøo thaân, tìm nhöõng loaïi tuøy thuaän nhö aùo quaàn-ñoà aên-thöùc uoáng-ñoà naèm-nhaø cöûa-ngöôøi noùi phaùp… Tyø-kheo y theo lôøi daïy thì taát caû ñeàu thoâng suoát löu loaùt trôû laïi. Nhö vaäy, luùc ñoàng phaàn noái tieáp nhau chuyeån ñoåi, ñoái vôùi phaùp coù theå khôûi leân trí nhaän bieát lieân tuïc vôùi nhau. Hoûi: Khôûi leân caùi gì lieân tuïc vôùi nhau? Ñaùp: Ba loaïi ñoàng phaàn coù sai khaùc. Ñoïc tuïng laø noùi ñoái vôùi phaùp coù theå khôûi leân trí nhaän thaáy lieân tuïc vôùi nhau, chính laø nghóa khôûi leân trí nhaän thaáy noái tieáp nhau khoâng giaùn ñoaïn qua thôøi gian daøi. Laïi coù luùc ñoïc tuïng laø noùi ñoái vôùi phaùp coù theå khôûi leân trí nhaän thaáy theo thöù töï, töùc laø nghóa khôûi leân trí nhaän thaáy saép xeáp roäng khaép taát caû moïi nôi. Laïi coù luùc ñoïc tuïng laø noùi ñoái vôùi phaùp coù theå khôûi leân trí nhaän thaáy khoâng ngaên ngaïi gì, töùc laø nghóa khôûi leân trí nhaän thaáy khoâng ñình

treä-khoâng vöôùng maéc-khoâng giaùn ñoaïn. Laïi coù luùc ñoïc tuïng laø noùi ñoái vôùi phaùp coù theå khôûi leân trí nhaän thaáy khoâng chöôùng ngaïi gì, töùc laø nghóa khôûi leân trí nhaän thaáy xa lìa chöôùng ngaïi-ñieàu phuïc maø söûa trò hôn haún moïi oaùn ñòch. Laïi bôûi vì yù caûm thoï laøm söùc maïnh cuûa nhaân, thì nieäm khoâng queân maát. Neân bieát trong naøy, taäp hôïp taâm sinh khôûi tröôùc laáy taâm yù maø noùi, taäp hôïp sinh khôûi sau laáy aâm Nieäm maø noùi, noùi veà yù caûm thoï nhö tröôùc ñaõ giaûi thích. Nhôø vaøo yù caûm thoï tröôùc laøm söùc maïnh cuûa nhaân, höôùng veà sôû duyeân cuûa noù, daãn daét sinh ra nieäm sau, trung gian tuy queân maát nhöng maø sau ñoù nhôù laïi, noùi veà khoâng queân maát nhö tröôùc ñaõ giaûi thích. Hoûi: Vì sao höõu tình nhôù maø laïi queân? Ñaùp: Luùc dò phaàn (phaàn khaùc nhau) cuûa höõu tình noái tieáp nhau chuyeån bieán, ñoái vôùi phaùp khoâng daáy khôûi trí luaän thaáy lieân tuïc vôùi nhau. Trong naøy, queân maát laø nghóa cuûa laïc maát yù nieäm, noùi roäng nhö tröôùc. Dò phaàn coù ba loaïi, ñoù laø gia haïnh dò phaàn-sôû duyeân dò phaàn vaø tuøy thuaän dò phaàn. Gia haïnh dò phaàn, nhö coù ngöôøi tröôùc ñaõ ñoïc thoâng taïng Toá-ñaùt- laõm, giöõa chöøng queân maát, rôøi boû maø tieáp tuïc ñoïc taïng Tyø-naïi-da, hoaëc laø taïng A-tyø-ñaït-ma cuoái cuøng cuõng khoâng nhôù; tröôùc ñaõ ñoïc thoâng taïng Tyø-naïi-da vaø taïng A-tyø-ñaït-ma cuõng nhö vaäy. Nhö vaäy, tröôùc khôûi leân quaùn baát tònh, giöõa chöøng queân maát, rôøi boû maø tieáp tuïc khôûi leân trì töùc nieäm, hoaëc laø giôùi phöông tieän cuoái cuøng cuõng khoâng nhôù; tröôùc khôûi leân trì töùc nieäm-giôùi-phöông tieän cuõng nhö vaäy. Sôû duyeân dò phaàn, nhö

coù ngöôøi tröôùc ñaây thaáy vöôøn röøng-khe suoái-ao hoà-hang ñoäng vaø nhöõng nôi ñaõ ñi qua nhö vaäy, giöõa chöøng queân maát, sau laïi khoâng thaáy töôùng traïng töông töï kia nöõa, ñoái vôùi nhöõng giaø ñaõ traûi qua tröôùc ñaây khoâng coøn coù theå nhôù laïi. Tuøy thuaän dò phaàn, nhö coù ngöôøi khoâng coù ñöôïc söï tuøy thuaän nhö ñoà aên thöùc uoáng-aùo quaàn-ñoà naèm..., ñoái vôùi nhöõng gì ñaõ traûi qua tröôùc ñaây khoâng coøn coù theå nhôù laïi. Nhö vaäy, luùc dò phaàn noái tieáp nhau chuyeån bieán, ñoái vôùi phaùp khoâng daáy khôûi trí nhaän thaáy lieân tuïc vôùi nhau. Hoûi: Khoâng daáy khôûi caùi gì lieân tuïc vôùi nhau? Ñaùp: Ba loaïi ñoàng phaàn, trong naøy cuõng coù boán loaïi ñoïc tuïng khaùc nhau, cuøng vôùi tröôùc traùi ngöôïc nhau, caàn phaûi noùi roäng ra. laïi bôûi vì yù caûm thoï laøm nhaân yeáu keùm, thì nieäm lieàn queân maát. Neân bieát trong naøy, taäp hôïp taâm sinh khôûi tröôùc laáy aâm YÙ maø noùi, taäp hôïp sinh khôûi sau laáy aâm Nieäm maø noùi, noùi veà yù caûm thoï thì giaûi thích nhö tröôùc. Bôûi vì yù caûm thoï tröôùc laøm nhaân yeáu keùm, ñoái vôùi sôû duyeân cuûa noù khoâng sinh ra nieäm sau, giöõa chöøng tuy nhôù maø sau laïi queân maát, queân maát coù nghóa laø taâm cuoàng loaïn bò böùc baùch bôûi caûm thoï khoå ñau. Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: “Do ba nhaân duyeân maø nieäm lieàn queân maát: 1. Khoâng kheùo leùo choïn laáy töôùng tröôùc ñaây. 2. Dò phaàn noái tieáp nhau hieän haønh haønh. 3. Vì laïc maát yù nieäm.” Laïi ñöa ra caùch noùi naøy: “Do taùm nhaân duyeân maø nieäm lieàn queân maát: 1. Luùc sinh ra bò noåi khoå cuûa sinh böùc baùch cho neân nieäm

lieàn queân maát. 2. Luùc cheát ñi bò noåi khoå cuûa cheát böùc baùch cho neân queân maát. 3. Bôûi vì nhieàu lôøi noùi khaùc ñang hieän haønh. 4. Bôûi vì caên chaäm luït döïa vaøo trí khaùc. 5. Bôûi vì sinh vaøo neõo khoâng yeâu thích bò böùc baùch bôûi caûm thoï khoå ñau. 6. Naêm caên höôùng veà caûnh rong ruoåi taûn maùc khoâng ngöøng sinh ra nhieàu phoùng tuùng. 7. Phieàn naõo chöôùng ngaïi choàng chaát lieân tuïc hieän haønh. 8. Khoâng thöôøng xuyeân tu ñònh cho neân taâm taùn loaïn thì nieäm lieàn queân maát." Hoûi: Nhöõng trí naøo ñaõ traûi qua maø nieäm coù queân maát, do Vaên maø thaønh, do Tö maø thaønh, do Tu maø thaønh, hay laø sinh ñaït ñöôïc...?

Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Do Vaên-Tö maø thaønh vaø Sinh ñaït ñöôïc... ñaõ traûi qua thì nieäm coù queân maát, chöù khoâng phaûi do Tu maø thaønh, bôûi vì nhôø ñònh löïc giöõ gìn maø khoâng queân maát. Coù ngöôøi noùi: Do Tu maø thaønh ñaõ traûi qua cuõng coù queân maát, bôûi vì thaân yeáu ñuoái. Nghóa laø coù ñaït ñöôïc ñònh maø thaân yeáu ñuoái; taâm cuõng yeáu ñuoái, cho neân trí aáy traûi qua cuõng coù queân maát. Hoûi: Nôi naøo coù queân maát yù nieäm vaäy? Ñaùp: ÔÛ coõi Duïc, khoâng phaûi laø coõi Saéc-Voâ saéc; ôû trong naêm neõo ñeàu coù queân maát yù nieäm. Coù ngöôøi noùi: Ñòa nguïc khoâng coù queân maát yù nieäm, bôûi vì luoân luoân queân maát. Hoûi: Nhöõng haïng Boå-ñaëc-giaø-la naøo coù queân maát yù nieäm? Ñaùp: Dò sinh vaø Thaùnh giaû ñeàu coù queân maát yù nieäm. Trong haøng Thaùnh giaû thì Döï löu, Nhaát lai, Baát hoaøn, A-la-haùn, Ñoäc giaùc ñeàu coù queân maát yù nieäm, chæ ngoaïi tröø Ñöùc Theá Toân, bôûi vì Ñöùc Phaät thaønh töïu phaùp khoâng coøn queân maát. Hoûi: Laøm sao bieát nhö vaäy? Ñaùp: Laáy kinh laøm haïn löôïng. Nhö noùi: "Naøy Xaù-lôïi-töû! giaû söû caùc chuùng Tyø-kheo, duøng giöôøng toøa gaùnh Ta traûi qua traêm naêm, muoán laøm cho trí tueä bieän taøi Voâ thöôïng cuûa Nhö-lai, coù giaûm maát neân chuùt ít, thì khoâng heà coù ñieàu naøy." Vì vaäy bieát laø Ñöùc Phaät ñaày ñuû phaùp khoâng coøn queân maát. Nhö thí duï veà daáu chaân voi (Töôïng tích), trong kinh noùi: "Xaù-lôïi- töû noùi: Neáu nhö yù xöù beân trong khoâng laøm hoûng phaùp xöù beân ngoaøi, thì hieän tieàn vaø coù theå sinh ra taùc yù chính thöùc daáy khôûi, luùc aáy yù thöùc sinh ra." Hoûi: YÙ huûy hoaïi theá naøo? Ñaùp: Coù ba loaïi huûy hoaïi: 1. Huûy hoaïi trong thôøi gian ngaén. 2. Huûy hoaïi khi chuùng ñoàng phaàn khoâng coøn. 3. Huûy hoaïi ñeán taän cuøng. Huûy hoaïi trong thôøi gian ngaén, nghóa laø taâm thieän khoâng giaùn ñoaïn, taâm baát thieän vaø voâ kyù hieän tieàn, luùc aáy goïi laø taâm thieän taïm thôøi bò huûy hoaïi; cho ñeán taâm voâ kyù khoâng giaùn ñoaïn, taâm thieän vaø baát thieän hieän tieàn, luùc aáy goïi laø taâm voâ kyù taïm thôøi bò huûy hoaïi. Nhö vaäy taâm cuûa coõi Duïc khoâng giaùn ñoaïn, taâm cuûa coõi Saéc vaø khoâng heä thuoäc hieän tieàn, luùc aáy goïi laø taâm coõi Duïc taïm thôøi bò huûy hoaïi, cho ñeán taïm thôøi khoâng heä thuoäc khoâng giaùn ñoaïn, taâm cuûa ba coõi hieän tieàn, luùc aáy goïi laø taâm khoâng heä thuoäc taïm thôøi bò huûy hoaïi. Neáu tieán vaøo ñònh Voâ töôûng-Dieät

taän vaø Ñaúng chí, thì luùc aáy goïi laø taát caû caùc taäm taïm thôøi bò huûy hoaïi. Huûy hoaïi khi chuùng ñoàng phaàn khoâng coøn, nghóa laø ñoaïn maát thieän caên, taâm thieän coù huûy hoaïi khi chuùng ñoàng phaàn khoâng coøn; dò sinh lìa duïc nhieãm, taâm baát thieän coù huûy haoïi khi chuùng ñoàng phaàn khoâng coøn... Huûy hoaïi ñeán taän cuøng, nghóa laø khoå trí ñaõ sinh maø Taäp trí chöa sinh, taâm ba coõi do kieán Khoå maø ñoaïn bò huûy hoai ñeán taän cuøng; cho ñeán Dieät trí ñaõ sinh maø ñaïo trí chöa sinh, taâm ba coõi do kieán Khoå-Taäp-Dieät maø ñoaïn bò huûy hoaïi ñeán taän cuøng. Haøng döï löu thì taâm ba coõi do kieán maø ñoaïn bò huûy hoaïi ñeán taän cuøng. Haøng Nhaát lai khoâng lui suït phaùp, thì saùu phaåm taâm ba coõi do kieán maø ñoaïn vaø taâm coõi Duïc do tu maø ñoaïn bò huûy hoaïi ñeán taän cuøng. Haøng Baát hoaøn khoâng lui suït phaùp, thì taâm nhieãm oâ cuûa ba coõi do kieán maø ñoaïn vaø taâm coõi Duïc do tu maø ñoaïn bò huûy hoaïi ñeán taän cuøng. Baäc A-la-haùn khoâng lui suït phaùp, taâm nhieãm oâ cuûa ba coõi do kieán vaø tu maø ñoaïn bò huûy hoaïi ñeán taän cuøng. Haøng dò sinh lìa duïc nhieãm khoâng lui suït phaùp, taâm nhieãm oâ cuûa coõi Duïc bò huûy hoaïi ñeán taän cuøng. Cho ñeán haøng lìa nhieãm cuûa coõi Voâ sôû höõu xöù, thì taâm nhieãm oâ cuûa taùm ñòa bò huûy hoaïi ñeán taän cuøng. Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: “Neáu yù gaëp ñöôïc duyeân hoøa hôïp thì khoâng goïi laø bò huûy hoaïi, neáu khoâng gaëp ñöôïc duyeân hoøa hôïp thì goïi laø bò huûy hoaïi.” Laïi ñöa ra noùi nhö vaäy: “Neáu yù khoâng bò nhaân traùi ngöôïc nhau laøm cho chöôùng ngaïi thì khoâng goïi laø huûy hoaïi, neáu bò nhaân traùi ngöôïc nhau laøm cho chöôùng ngaïi thì goïi laø huûy hoaïi.” Vì sao cuøng teá thì ngaï quyû ñeán chöù khoâng phaûi laø caùc neõo khaùc? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Taïi sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì giaûi thích nghóa lyù trong kinh. Nhö trong kinh noùi: “Baø-la-moân Sinh Vaên ñi ñeán choã Ñöùc Phaät, thöa vôùi Ñöùc Phaät raèng: Thöa Ñöùc Kieàu Ñaùp Ma! Con coù ngöôøi thaân thuoäc maïng chung, muoán cuùng thöùc aên cho hoï, ngöôøi aáy coù nhaän ñöôïc thöùc aên chuùng con cho hoï hay khoâng? Ñöùc Theá Toân baûo raèng: Vieäc naøy khoâng nhaát ñònh. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì caùc loaøi höõu tình coù naêm neõo rieâng bieät, neáu ngöôøi thaân thuoäc cuûa oâng sinh trong ñòa nguïc, thì aên thöùc aên cuûa ñòa nguïc ñeå töï giöõ laáy maïng soáng cuûa mình, hoï khoâng theå naøo nhaän ñöôïc thöùc aên cuûa oâng. Sinh trong neõo suùc sinh-neõo trôøi-neõo ngöôøi, cuõng laïi nhö vaäy. Neáu ngöôøi thaân thuoäc cuûa oâng sinh trong ngaï quyû thì coù theå nhaän ñöôïc ñoà aên thöùc uoáng cuûa oâng ñaõ boá thí. Baø-la-moân noùi: Neáu ngöôøi thaân thuoäc cuûa con khoâng sinh vaøo neõo ngaï quyû, thì ñoà aên thöùc uoáng ñaõ boá thí ngöôøi naøo seõ nhaän laáy? Ñöùc Phaät noùi vôùi ngöôøi aáy raèng: Trong neõo ngaï quyû,

khoâng coù ngöôøi thaân thuoäc cuûa oâng, thì ñieàu naøy laø khoâng coù...” Kinh aáy tuy noùi nhö theá, nhöng khoâng noùi vì sao cuùng teá thì ngaï quyû ñeán chöù khoâng phaûi laø caùc neõo khaùc, kinh aáy laø nôi caên cuù chuû yeáu cuûa luaän naøy, kinh aáy ñaõ khoâng noùi ñeán, nay caàn phaûi noùi ñeán ñieàu aáy, cho neân soaïn ra luaän naøy ñeå giaûi thích veà nghóa trong kinh. Hoûi: Baø-la-moân aáy vì

sao khoâng thöa hoûi Ñöùc Phaät laø taïi sao cuùng teá thì ngaï quyû ñeán chöù khoâng phaûi laø caùc neõo khaùc? Ñaùp: Bôûi vì coù hai nguyeân nhaân, nghóa laø ngöôøi aáy hoaëc laø lôïi caên- hoaëc laø ñoän caên. Neáu laø lôïi caên thì töï mình coù theå hieåu roõ raøng khoâng caàn phaûi thöa hoûi Ñöùc Phaät, neáu laø ñoän caên thì khoâng coù theå naûy sinh nghi ngôø cho neân khoâng thöa hoûi Ñöùc Phaät. Hoûi: Vì sao ñöùc Theá Toân khoâng noùi cho ngöôøi aáy bieát veà nhaân duyeân chæ coù boá thí cho loaøi ngaï quyû thì ñeán ñöôïc? Ñaùp: Cuõng coù hai nguyeân nhaân, nghóa laø ngöôøi aáy hoaëc laø lôïi caên- hoaëc laø ñoän caên. Neáu laø lôïi caên thì töï mình coù theå hieåu roõ raøng khoâng caàn phaûi chôø Ñöùc Phaät giaûi thích; neáu laø ñoän caên thì khoâng phaûi laø phaùp khí, cho neân Ñöùc Phaät khoâng giaûi thích cho bieát. Hoûi: Vì sao cuùng teá thì ngaï quyû ñeán chöù khoâng phaûi caùc neõo khaùc? Ñaùp: Phaùp cuûa neõo aáy voán nhö vaäy maø caûm ñöôïc nôi choán nhö vaäy, laøm cho sinh ra phaàn cuûa mình, vì vaäy cuùng teá thì ñeán chöù khoâng phaûi laø neõo khaùc. Trong naøy yù hoûi neõo naøy laø vì hai tieän maø ñeán, hay laø vì cao quyù maø ñeán? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu vì hai tieän maø ñeán, thì cuùng teá ñòa nguïc vaø suùc sinh ngaï quyû cuõng theo ñeán. Neáu vì cao quyù maø ñeán, thì cuùng teá ngöôøi vaø trôøi, ngaï quyû cuõng theo ñeán. Trong naøy yù ñaùp laø khoâng vì hai tieän maø ñeán, cuõng khoâng vì cao quyù maø ñeán. Nhöng maø do hai nguyeân nhaân: 1. Bôûi vì phaùp cuûa neõo aáy voán nhö vaäy. 2. Bôûi vì nghieäp dò thuïc. Trong ñoù, tröôùc bieåu hieän roõ raøng veà phaùp cuûa neõo aáy voán nhö vaäy, nghóa laø phaùp cuûa neõo ngaï quyû aáy voán nhö vaäy maø caûm ñöôïc nôi choán nhö vaäy, laøm cho sinh ra phaàn cuûa mình, vì vaäy cuùng teá thì ñeán chöù khoâng phaûi laø neõo khaùc. Vì caàn phaûi laøm cho nghóa naøy ñöôïc roõ raøng, cho neân ñöa ra thí duï hieän coù cuûa theá gian: Nhö caùc loaøi chim Thieân nga-Nhaïn-Khoång töôùc-Anh vuõ-Xaù-lôïi-Maïng maïng..., tuy nhö yù töï taïi bay löôïn giöõa hö khoâng, maø uy ñöùc thaàn löïc khoâng lôùn hôn con ngöôøi, nhöng phaùp cuûa neõo aáy voán nhö vaäy, caûm ñöôïc nôi choán nhö vaäy, laøm cho sinh ra phaàn cuûa mình coù theå bay löôïn giöõa hö khoâng. Neõo ngaï quyû

cuõng nhö vaäy, do söùc maïnh cuûa phaùp voán nhö vaäy, cho neân cuùng teá thì ñeán; neõo khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nghóa laø nhö caùc loaøi chim Thieân nga-Nhaïn-Khoång töôùc... trong neõo suùc sinh, do söùc maïnh cuûa phaùp neõo aáy voán nhö vaäy, coù theå bay löôïn ôû laâu daøi giöõa hö khoâng; ngöôøi chôi ñuøa lìa xa thaàn tuùc-chuù thuaät-coû thuoác, muoán ñöùng giöõa hö khoâng caùch maët ñaát boán ngoùn tay, traûi qua trong choác laùt haõy coøn khoâng theå naøo ñöôïc. Nhöng maø uy ñöùc thaàn löïc cuûa neõo aáy khoâng hôn ñöôïc con ngöôøi. Ngaï quyû cuõng nhö vaäy, do söùc maïnh cuûa phaùp neõo aáy voán nhö vaäy, cho neân cuùng teá thì ñeán chöù khoâng phaûi laø neõo khaùc. Vì caàn phaûi laøm cho nghóa tröôùc laïi roõ raøng hôn, cho neân ñöa ra thí duï thöù hai: Laïi nhö neân loaïi Na-laïc-ca (ñòa nguïc), coù theå nhôù laïi ñôøi soáng tröôùc kia cuûa mình, cuõng bieát ñöôïc taâm keû khaùc. Neân loaïi suùc sinh, neân loaïi ngaï quyû, coù theå nhôù laïi ñôøi soáng tröôùc kia cuûa mình, cuõng bieát ñöôïc taâm keû khaùc, vaø daáy leân khoùi löûa, noåi maây

laøm cho möa, gaây ra noùng-laïnh… tuy coù theå laøm ñöôïc vieäc naøy, maø uy ñöùc thaàn löïc khoâng lôùn hôn con ngöôøi. Nhöng phaùp cuûa neõo kia voán nhö vaäy, caûm ñöôïc nôi choán nhö vaäy, laøm cho sinh ra phaàn cuûa mình, coù theå laøm ñöôïc vieäc naøy. Neõo ngaï quyû cuõng nhö vaäy, do söùc maïnh cuûa phaùp voán nhö vaäy, cho neân cuùng teá thì ñeán; neõo khaùc thì khoâng nhö vaäy. Trong naøy, neân loaïi Na-laïc-ca, coù theå nhôù laïi ñôøi soáng tröôùc kia cuûa mình, thì nhö trong kinh noùi: “Chuùng sinh ñòa nguïc daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Ñaïi ñöùc Sa-moân, baø-la-moân… quaùn xeùt veà duïc coù theå gaây ra tai hoïa cho töông lai, laø noãi sôï haõi voâ cuøng, luoân luoân vì chuùng ta noùi veà phaùp ñoaïn duïc, chuùng ta tuy nghe maø khoâng coù theå ñoaïn ñöôïc, nay bôûi vì duïc cho neân nhaän chòu khoå naõo voâ cuøng. Laïi daáy leân nghó raèng: Chuùng ta xöa kia ñoái vôùi nhöõng Sa-moân-Baø-la-moân tònh haïnh, gaây ra aùc haïnh taø vaïy, bôûi vì ñieàu aáy laøm nhaân maø nay phaûi nhaän chòu khoå ñau naøy.” Hoûi: Chuùng sinh kia vaøo luùc naøo coù theå daáy leân yù nieäm aáy? Ñaùp: Vaøo luùc ban ñaàu sinh ra chöù khoâng phaûi laø thôøi gian giöõa vaø sau. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì chuùng sinh luùc ban ñaàu sinh ra chöa nhaän chòu ñau khoå, coù theå daáy leân yù nieäm aáy; neáu nhaän chòu ñau khoå, thì nhöõng caûm thoï cuûa ñôøi hieän taïi haõy coøn khoâng theå naøo nhôù laïi ñöôïc, huoáng laø nhöõng caûm thoï tröôùc kia ö? Hoûi: Chuùng sinh aáy truù trong taâm naøo coù theå daáy leân yù nieäm aáy, laø thieän-laø nhieãm oâ hay laø voâ phuù voâ kyù? Ñaùp: Caû ba loaïi ñeàu coù theå. Hoûi: Voâ phuù voâ kyù naøo? Ñaùp: Oai nghi loä chöù khoâng phaûi laø coâng xaûo xöù, bôûi vì chuùng sinh

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 12 211

aáy khoâng coù söï vieäc coâng xaûo; chaúng phaûi laø dò thuïc sinh, bôûi vì taâm dò thuïc cuûa chuùng sinh aáy laø naêm thöùc. Hoûi: Chuùng sinh aáy suy nghó nhö vaäy, laø thuoäc veà phaïm vi cuûa yù (yù ñòa) hay laø naêm thöùc thaân? Ñaùp: Thuoäc veà phaïm vi cuûa yù, khoâng phaûi laø naêm thöùc thaân, bôûi vì trong naêm thöùc khoâng coù söï phaân bieät naøy. Hoûi: Chuùng sinh aáy suy nghó nhö vaäy laø nhôù laïi maáy ñôøi? Ñaùp: Chuùng sinh aáy chæ nhôù laïi neân ñôøi, ñoù laø töø nôi cheát ñi sinh ñeán nôi naøy. Coù ngöôøi noùi: Coù theå nhôù laïi nhieàu ñôøi cho ñeán naêm traêm ñôøi. Cuõng bieát ñöôïc taâm keû khaùc, nhöng khoâng coù söï vieäc coù theå bieåu hieän. Hoûi: Chuùng sinh aáy vaøo luùc naøo coù theå bieát ñöôïc taâm keû khaùc? Ñaùp: Chæ coù luùc ban ñaàu sinh ra. nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu nhaän chòu ñau khoå thì taâm seõ buoàn böïc hoãn loaïn. Hoûi: Chuùng sinh aáy truù trong taâm naøo maø bieát ñöôïc taâm keû khaùc? Ñaùp: Truù trong ba taùnh cuûa taâm cuõng coù theå bieát ñöôïc. Hoûi: Voâ phuù voâ kyù naøo? Ñaùp: Oai nghi loä chöù khoâng phaûi laø coâng xaûo xöù, dò thuïc sinh noùi nhö tröôùc. Hoûi: Laø thuoäc veà phaïm vi cuûa yù, hay laø naêm thöùc thaân? Ñaùp: Thuoäc veà phaïm vi cuûa yù, khoâng phaûi laø naêm thöùc thaân, bôûi vì naêm thöùc thaân duyeân vôùi saéc phaùp. Neân loaïi suùc sinh coù theå nhôù laïi ñôøi soáng tröôùc kia cuûa mình thì nhö trong kinh noùi: “Baø-la-moân baûo vôùi con choù Höôûng Khö raèng: Neáu nhö laø Ñao-ñeà-da cha toâi, thì haõy böôùc leân choã ngoài naøy! Con choù aáy lieàn

böôùc leân choã ngoài. Laïi noùi vôùi noù raèng: Neáu nhö laø Ñao-ñeà-da cha toâi, thì haõy aên côm naøy! Con choù aáy lieàn aên côm. Laïi tieáp tuïc noùi raèng: Neáu nhö laø Ñao-ñeà cha toâi, thì luùc oâng maïng chung ñaõ caát giaáu taøi saûn chaâu baùu, nay haõy chæ cho toâi bieát. Con choù aáy lieàn chæ roõ.” Hoûi: Luùc naøo coù theå nhôù laïi söï vieäc trong ñôøi soáng ñöôïc kia cuûa mình? Ñaùp: Caû ba thôøi gian ñaàu-giöõa vaø sau ñeàu coù theå nhôù laïi. Hoûi: Truù taâm naøo maø nhôù laïi? Ñaùp: Truù trong ba taùnh cuûa taâm. Hoûi: Voâ phuù voâ kyù? Ñaùp: Oai nghi loä-coâng xaûo xöù-dò thuïc sinh, ñeàu coù theå nhôù laïi. Hoûi: Luùc naøy ôû thöùc naøo? Ñaùp: Thuoäc veà phaïm vi cuûa yù, khoâng phaûi laø naêm thöùc thaân. Hoûi: Coù theå nhôù laïi maáy ñôøi?

Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Chæ coù theå nhôù laïi neân ñôøi, ñoù laø töø nôi cheát ñi sinh ñeán nôi naøy. Coù ngöôøi noùi: Coù theå nhôù laïi nhieàu ñôøi cho ñeán naêm traêm ñôøi. Laøm sao bieát nhö vaäy? Truyeàn thuyeát nhö vaäy: “Coù neân ngöôøi phuï nöõ ñaët ñöùc beù ôû neân nôi, coù vieäc ñi nôi khaùc. Choác laùt coù con soùi coõng ñöùa beù aáy ñi maát, moïi ngöôøi ñuoåi theo baét maø noùi vôùi con soùi raèng: Nay oâng taïi sao coõng con treû cuûa ngöôøi ta ñi vaäy? Con soùi noùi: Ngöôøi phuï nöõ naøy trong naêm traêm ñôøi nay thöôøng gieát haïi con toâi, toâi cuõng ôû trong naêm traêm ñôøi aáy thöôøng gieát haïi con cuûa ngöôøi aáy, neáu ngöôøi aáy coù theå rôøi boû taâm nieäm thuø oaùn xöa kia, thì toâi cuõng rôøi boû taâm nieäm thuø oaùn naøy. Ngöôøi phuï nöõ noùi: Ñaõ rôøi boû. Con soùi quaùn xeùt ngöôøi phuï nöõ naøy mieäng tuy noùi rôøi boû maø taâm khoâng rôøi boû, laäp töùc ñoaïn maïng soáng cuûa ñöùa treû aáy maø boû ñi.”. Cuõng bieát ñöôïc taâm keû khaùc, nghóa laø neõo suùc sinh cuõng bieát ñöôïc taâm keû khaùc, töùc laø nhö con soùi kia bieát ñöôïc vieäc trong taâm cuûa ngöôøi phuï nöõ. Hoûi: Luùc naøo coù theå bieát ñöôïc? Ñaùp: caû ba thôøi gian ñeàu bieát ñöôïc. Hoûi: Truù taâm naøo bieát ñöôïc? Ñaùp: Truù trong ba taùnh cuûa taâm. Hoûi: Voâ phuù voâ kyù naøo? Ñaùp: Oai nghi loä-coâng xaûo xöù-dò thuïc sinh, ñeàu coù theå bieát ñöôïc. Hoûi: Luùc naøy ôû thöùc naøo? Ñaùp: Thuoäc veà phaïm vi cuûa yù, khoâng phaûi laø naêm thöùc thaân. Neân loaïi ngaï quyû coù theå nhôù laïi ñôøi soáng tröôùc kia cuûa mình, nhö coù tuïng noùi: “Xöa kia toâi tích goùp taøi saûn, ñuùng phaùp hoaëc laø khoâng ñuùng phaùp. Nay ngöôøi khaùc ñöôïc giaøu vui söôùng, neân mình toâi chòu kieáp ngheøo khoå.” Hoûi: Luùc naøo coù theå nhôù laïi? Ñaùp: Caû ba thôøi gian ñeàu coù theå nhôù laïi. Hoûi: Truù taâm naøo nhôù laïi? Ñaùp: Truù trong ba taùnh cuûa taâm. Hoûi: Voâ phuù voâ kyù naøo? Ñaùp: Ba loaïi nhö noùi ôû tröôùc. Hoûi: Luùc naøy ôû thöùc naøo? Ñaùp: Thuoäc veà phaïm vi cuûa yù, khoâng phaûi laø naêm thöùc thaân. Hoûi: Coù theå nhôù laïi maáy ñôøi? Ñaùp: Thuoäc veà phaïm vi cuûa yù, khoâng phaûi laø naêm thöùc thaân. Hoûi: Coù theå nhôù laïi maáy ñôøi? Ñaùp: Cho ñeán naêm traêm ñôøi. Laøm sao bieát nhö vaäy? Nghe ngöôøi

ta truyeàn nhau raèng: “Coù neân ngöôøi phuï nöõ bò quyû baét giöõ, gaày yeáu khoán ñoán saép cheát, thaày chuù thuaät noùi raèng: Nay oâng vì sao laøm naõo loøng ngöôøi phuï nöõ aáy vaäy? Quyû noùi: Ngöôøi phuï nöõ naøy trong naêm traêm ñôøi nay thöôøng laøm haïi maïng soáng cuûa toâi, toâi cuõng ôû trong naêm traêm ñôøi aáy thöôøng laøm haïi maïng soáng cuûa ngöôøi kia, neáu ngöôøi kia coù theå rôøi boû taâm nieäm thuø oaùn tröôùc ñaây, thì toâi cuõng rôøi boû taâm nieäm thuø oaùn naøy. Ngöôøi phuï nöõ noùi: Ñaõ rôøi boû. Con quyû quaùn xeùt ngöôøi phuï nöõ naøy mieäng tuy noùi rôøi boû maø taâm khoâng rôøi boû, töùc thì laøm haïi maø boû ñi.’ Cuõng bieát ñöôïc taâm keû khaùc, töùc laø nhö con quyû aáy bieát ñöôïc vieäc trong taâm cuûa ngöôøi phuï nöõ. Hoûi: Luùc naøo coù theå bieát ñöôïc? Ñaùp: Caû ba thôøi gian ñeàu coù theå bieát ñöôïc. Hoûi: Truù taâm naøo bieát ñöôïc? Ñaùp: Truù trong ba taùnh cuûa taâm. Hoûi: Voâ phuù voâ kyù naøo? Ñaùp: Ba loaïi nhö noùi ôû tröôùc. Hoûi: Luùc naøy ôû thöùc naøy? Ñaùp: Thuoäc veà phaïm vi cuûa yù, khoâng phaûi laø naêm thöùc thaân. Vaø daáy leân khoùi löûa, noåi maây laøm cho möa, gaây ra noùng-laïnh..., thì ñieàu naøy chæ rieâng neõo suùc sinh coù theå, chöù khoâng laø loaøi naøo khaùc. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì trong kinh noùi phaûi laøm sao hieåu thoâng? Nhö noùi: “Coù loaøi trôøi coù theå noåi maây, coù loaøi trôøi coù theå tuoân möa, coù loaøi trôøi gaây ra noùng laïnh, coù loaøi trôøi noåi leân gioù baûo saám seùt.” Ñaùp: Neân bieát raèng kinh aáy noùi roàng laø trôøi. Nhö kinh khaùc noùi: “Ñöùc Phaät baûo A-nan: OÂng xem trôøi möa hay laø khoâng möa vaäy?” Ñoù cuõng laø ñoái vôùi roàng laáy aâm Thieân maø noùi. Hoûi: Daáy leân khoùi löûa..., laø nhieàu roàng laøm ra hay laø neân roàng laøm ra? Ñaùp: Neân roàng cuõng coù theå ñöôïc. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao kinh noùi theá naøy: “Coù loaøi trôøi coù theå noåi maây, coù loaøi trôøi coù theå tuoân möa ...” Ñaùp: Tuøy theo nhöõng söï vieäc thích hôïp rieâng bieät maø noùi nhö theá, nghóa laø hoaëc coù loaøi roàng chæ thích noåi maây, hoaëc laïi coù loaøi roàng chæ thích tuoân möa, coøn laïi cuõng nhö vaäy. Trong naøy, nhöõng söï vieäc nhö khoùi löûa-maây möa... ñeàu laø do gia haïnh cuûa loaøi roàng maø daãn phaùt, chæ laø quaû Só duïng gaàn keà cuûa loaøi roàng aáy. Neáu töø cung cuûa loaøi roàng maø nöôùc tuoân ra, thì khoâng phaûi laø gia haïnh cuûa loaøi roàng aáy ñaõ daãn phaùt, maø chính laø quaû Taêng thöôïng gioáng nhau cuûa taát caû höõu tình. Nhö caùc

neõo ñòa nguïc-suùc sanh..., nhôø vaøo söùc maïnh cuûa phaùp töøng neõo voán nhö vaäy, tuy coù nhöõng söï vieäc nhö ñaõ noùi ôû treân, maø uy ñöùc thaàn löïc khoâng ôùn hôn con ngöôøi. Neõo quyû cuõng nhö vaäy, do söùc maïnh cuûa phaùp neõo aáy voán nhö vaäy, cho neân cuùng teá thì ñeán chöù khoâng phaûi laø nhöõng neõo khaùc. Laïi coù ngöôøi noùi: Naêm neõo ñeàu coù söï vieäc thuø thaéng do phaùp voán nhö vaäy. Coù nghóa laø nhöõng saéc dò thuïc cuûa neõo ñòa nguïc ñoaïn heát roài vaãn noái tieáp, neõo khaùc thì khoâng nhö vaäy. Trong neõo suùc sinh coù nhöõng söï vieäc nhö coù theå bay giöõa hö khoâng-noåi maây tuoâng möa..., trong neõo ngaï quyû thì cuùng teá lieàn ñeán, neõo ngöôøi coù theå tieáp nhaän giôùi thieän-giôùi aùc, tu phaåm thieän thuø thaéng, duõng maõnh-nhôù chaéc, trí löïc saâu xa; trong

neõo trôøi thì trôøi Duïc tuøy theo nhöõng nhu caàu cuûa mình thuaän vôùi yù nieäm thì ñeán, trôøi Saéc-Voâ saéc coù ñôøi soáng thuø thaéng-phaùp ñònh thuø thaéng. Laïi coù ngöôøi noùi: Caùc phöông cuõng coù söï vieäc thuø thaéng do phaùp voán nhö vaäy. Nghóa laø nöôùc Chi-na tuy laø haïng noâ boäc nhöng aùo quaàn ñeàu laø luïa gaám röïc rôõ, phöông khaùc sang troïng hôn maø khoâng theå saùnh ñöôïc; caùc nöôùc nhö AÁn-ñoä... cho ñeán haïng baàn tieän cuõng maëc aùo vaûi boâng, ngöôøi sang troïng ôû phöông khaùc cuõng khoâng theå naøo saùnh ñöôïc; trong nöôùc Ca-thaáp-di-la vaøo muøa Thu thì coå traâu ñeo voøng hoa ñeïp cuûa loaïi caây Uaát-kim, ngöôøi ñeïp cuûa phöông khaùc cuõng khoâng theå naøo saùnh ñöôïc; ngöôøi ngheøo ôû phöông Baéc uoáng röôïu Boà ñaøo, ngöôøi giaøu ôû phöông khaùc cuõng khoâng theå naøo saùnh ñöôïc. Nhö caùc phöông coù söï vieäc thuø thaéng do phaùp voán nhö vaäy; ngaï quyû cuõng nhö vaäy, cho neân cuùng teá thì ñeán. Coù ngöôøi noùi: Phaùp voán nhö vaäy cuûa caùc neõo coù khaùc nhau, nghi laø trong boán neõo thì moãi neân neõo ñeàu coù trí ñaït ñöôïc töø nôi sinh, chæ rieâng neõo ngöôøi khoâng coù, ba neõo aùc thì coù. Noùi roäng ra nhö tröôùc. “Toâi boá thí khu röøng Theä ña, ñöôïc ñaáng Ñaïi phaùp vöông an truù, Hieàn Thaùnh Taêng tieáp nhaän söû duïng, cho neân taâm toâi raát hoan hyû.” Hoï cuõng bieát ñöôïc taâm ngöôøi khaùc, nhöng maø khoâng coù söï vieäc bieåu hieän coù theå noùi nhö luùc naøo nhôù bieát... Nhö suùc sinh vaø ngaï quyû tuøy theo söï thích hôïp noùi roäng ra. Hoûi: Sinh nôi naøy ñaït ñöôïc trí thì nhôù bieát ñöôïc maáy neõo? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi taát caû chæ töï nhôù bieát veà mình. Coù ngöôøi noùi ñòa nguïc chæ nhôù bieát ôû ñòa nguïc, suùc sinh nhôù bieát hai neõo, ngaï quyû nhôù bieát ba neõo, trôøi nhôù bieát naêm neõo. Hoûi: Neáu suùc sinh khoâng bieát ñöôïc trôøi, thì luaän Thi Thieát noùi phaûi thoâng hieåu theá naøo? Nhö noùi: “Long vöông Thieän Truù... bieát roõ taâm nieäm cuûa Ñeá Thích...”

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 12 214

Ñaùp: Ñaây laø Tyû löôïng maø bieát chöù khoâng phaûi laø Hieän löôïng maø bieát, cho neân khoâng coù loãi traùi ngöôïc nhau. Noùi nhö vaäy thì ñieàu naøy laø khoâng nhaát ñònh, bôûi vì nhö soùi vaø quyû nhôù bieát con ngöôøi. Hoûi: Vì sao neõo ngöôøi khoâng coù trí naøy? Ñaùp: Chaúng phaûi ruoäng ñaát, chaúng phaûi ñoà duøng, cho ñeán noùi roäng ra. Laïi nöõa, neõo ngöôøi coù trí boùi töôùng, trí nhìn thaáy töôùng ngoân töø, trí do taùnh voán coù suy nghó sinh ra, trí theä nguyeän tuyeät vôøi..., nhöng bôûi vì bò che laáp aån kín. Nhö trí ñaït ñöôïc töø nôi sinh, nhöõng neõo khaùc ñeàu coù, chæ rieâng neõo ngöôøi khoâng coù. Nhö vaäy thì cuùng teá, chæ rieâng neõo quyû ñeán ñöôïc, nhöõng neõo khaùc thì khoâng nhö vaäy. Nhö vaäy ñaõ bieåu hieän roõ raøng do söùc maïnh cuûa phaùp voán coù ôû moãi neõo, cho neân cuùng teá thì ngaï quyû ñeán chöù khoâng phaûi laø nhöõng neõo khaùc. Nay seõ bieåu hieän roõ raøng do dò thuïc cuûa nghóa. Laïi nöõa, coù ngöôøi ñeâm daøi luoân luoân daáy leân mong muoán nhö vaäy: Yeâu thöông vui söôùng nhö vaäy thì mình seõ laáy vôï, cöôùi vôï cho con, cöôùi vôï cho chaùu, khieán con chaùu sinh soâi noái tieáp nhau khoâng ngöøng, mình maïng chung roài neáu sinh vaøo neõo quyû, thì con chaùu nghó ñeán mình cho neân seõ cuùng teá mình. Do ngöôøi aáy

ñeâm daøi luoân luoân coù mong muoán vui söôùng naøy, cho neân cuùng teá thì ñeán chöù khoâng phaûi laø gì khaùc. Nghóa laø ngöôøi aáy ñaõ khôûi leân söï mong muoán vui söôùng nhö vaäy, khieán cho phaùt ra caùc nghóa sinh trong neõo quyû, cho neân cuùng teá thì ñeán chöù khoâng coù gì khaùc. Nhö ngöôøi trong caùc thoân xoùm-thaønh aáp, hoaëc bôûi vì con chaùu khoâng ñoaïn tuyeät, hoaëc bôûi vì taøi saûn ngaøy caøng nhieàu leân, hoaëc bôûi vì danh tieáng giaøu coù löu truyeàn laâu daøi, duøng moïi caùch baát hôïp phaùp tích chöùa caùc vaät nhö tieàn baïc chaâu baùu-traâu deâ-ruoäng ñaát..., ñoái vôùi thaân thuoäc cuûa mình haõy coøn khoâng muoán giuùp cho, huoáng laø giuùp cho ngöôøi khaùc hay sao? Ngöôøi aáy vì taâm tham lam keo kieät raøng buoäc suoát ñôøi, cho neân xaû boû ñoàng phaàn cuûa con ngöôøi thì sinh trong neõo quyû, ôû nôi baát tònh nhö nhaø xí-haàm nöôùc trong khu vöïc gia ñình cuûa mình, hoï coù thaân thuoäc khoâng queân truy tìm maø sinh ra ñau khoå, daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Ngöôøi thaân cuûa mình ñaõ cheát tích chöùa taøi saûn töï mình ñaõ khoâng höôûng thuï söû duïng, cuõng khoâng giuùp cho ngöôøi khaùc, nay sinh ñeán choã naøo? Theá laø taäp trung baø con laøng xoùm, môøi caùc vò Sa-moân-Baø-la-moân..., toå chöùc phaùp hoäi boá thí long troïng, nguyeän caàu ñieàu naøy seõ giuùp cho ngöôøi quaù vaõng rôøi xa ñau khoå ñöôïc höôûng vui söôùng. Luùc aáy ngaï quyû ôû ñaïi truù xöù cuûa mình, thaáy söï vieäc nhö vaäy, ñoái vôùi baø con thaân thuoäc cuûa mình sinh ra yù töôûng quyeán thuoäc, ñoái vôùi taøi saûn ñoà vaät aáy sinh ra yù töôûng cuûa mình coù, töùc thì hoan hyû; ñoái vôùi ruoäng phöôùc ñaõ sinh taâm tin töôûng cung kính, ñoái vôùi nhöõng

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 12 215

vieäc ñaõ laøm aáy khôûi leân taâm tuøy hyû, lieàn ñöôïc lìa khoûi khoå ñau naëng neà. Bôûi vì nhaân duyeân naøy maø cuùng teá thì ñeán. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao khoâng noùi laø ngöôøi khaùc taùc nghieäp- ngöôøi khaùc thoï quaû? Ñaùp: khoâng phaûi nhö theá, bôûi vì ngöôøi kia ôû luùc baáy giôø, do sinh taâm cung kính tin töôûng vaø tuøy hyû, thaáy roõ coâng ñöùc cuûa boá thí vaø sai laàm tham lam keo kieät, töø ñoù taêng tröôûng Tö töông öng vôùi xaû, thaønh töïu nghieäp thuaän theo caûm thoï hieän taïi (thuaän hieän thoï nghieäp) maø ñaït ñöôïc quaû cuûa phaùp hieän taïi (hieän phaùp quaû). Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: “Quaû hieän taïi ñaõ nhaän chòu laø do nghieäp tröôùc kia ñaõ daãn daét, nghieäp tröôùc kia coù chöôùng ngaïi bôûi vì nghieäp hieän taïi bò loaïi tröø, khoâng coù sai laàm laø ngöôøi khaùc taùc nghieäp- ngöôøi khaùc thoï quaû.” Nghóa laø ngaï quyû kia ñôøi tröôùc ñaõ taïo nghieäp caûm ñeán aên uoáng, chæ bôûi vì tham lam keo kieät ngaên caùch che phuû taâm tö, ñoái vôùi nhöõng ñoà aên thöùc uoáng khôûi leân yù töôûng traùi ngöôïc, thaáy maø khoâng ñöôïc höôûng thuï söû duïng. Nhöng maø ngaï quyû kia coù hai loaïi: 1. Thích thanh tònh. 2. Thích baát tònh. Loaïi thích thanh tònh aáy, thì bôûi vì tham lam keo kieät cho neân thaáy soâng chaúng phaûi laø soâng, thaáy nöôùc trôû thaønh maùu, thaáy taát caû ñoà aên thöùc uoáng ñeàu laø baát tònh. Loaïi thích baát tònh thì thaáy soâng khoâ caïn, nöôùc maø thaáy khoâng coù nöôùc, ñoà duøng chöùa ñaày caùc thöùc aên uoáng nhöng ñeàu thaáy laø troáng roãng. Neáu baø con hoï haøng cuûa hoï toå chöùc leã hoäi boá thì giuùp cho hoï, thì hoï seõ tin töôûng cung

kính khôûi taâm tuøy hyû, thaáy roõ coâng ñöùc cuûa boá thuù vaø sai laàm cuûa tham lam keo kieät, tö duy töông öng vôùi buoâng xaû, nhôø ñöôïc taêng tröôûng cho neân tröø boø caùi töôûng nhìn thaáy traùi ngöôïc; loaïi thích thanh tònh thì thaáy soâng laø soâng, thaáy nöôùc trong ao, ñoái vôùi caùc thöùc aên uoáng ñeàu thaáy thanh tònh tuyeät vôøi; loaïi thích baát tònh thì thaáy soâng daâng traøn, thaáy nöôùc laø nöôùc, thaáy ñoà ñöïng caùc thöùc aên uoáng thaûy ñeàu chöùa ñaày, do ñoù baø con xoùm laøng cuûa hoï cuùng teá thì ñeán. Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Ngöôøi kia ôû ñôøi tröôùc cuõng coù nghieäp caûm ñeán aên uoáng, nhöng bôûi vì tham lam keo kieät ñaõ che laáp mòt muø, cho neân luùc naøy caûm ñöôïc thaân taâm yeáu heøn keùm coûi, nhöõng nôi aên uoáng nhaát ñònh phaûi coù quyû thaàn ñaïi löïc só baûo veä, bôûi vì keû aáy yeáu heøn keùm coûi cho neân khoâng theå naøo ñi ñeán ñöôïc, giaû söû coù ñi ñeán ñöôïc cuõng khoâng daùm aên. Neáu baø con xoùm laøng cuûa hoï toå chöùc leã hoäi boá thí giuùp cho hoï, noùi roäng cho ñeán tö duy töông öng vôùi buoâng xaû, nhôø ñöôïc taêng tröôûng cho neân khieán thaân taâm hoï chuyeån bieán ñöôïc maïnh meõ hôn haún, nhôø ñoù

coù theå ñi ñeán nôùi coù ñoà aên thöùc uoáng, ñöôïc aên nhöõng ñoà aên thöùc uoáng ôû ñoù. Vì nhaân duyeân naøy cho neân cuùng teá thì ñeán. Do ñoù khoâng coù sai laàm laø ngöôøi khaùc taùc nghieäp- ngöôøi khaùc thoï quaû. Ñaïi ñöùc noùi raèng: Keû aáy tröôùc kia tuy taïo ra nghieäp caûm ñeán aên uoáng, bôûi vì beù nhoû yeáu keùm cho neân chöa coù theå mang laïi quaû. Neáu baø con xoùm gieàng cuûa hoï toå chöùc leã hoäi boá thí giuùp cho hoï, noùi roäng cho ñeán tö duy töông öng vôùi buoâng xaû ñöôïc taêng tröôûng, cho neân nghieäp ñaõ laøm ra tröôùc kia seõ coù theå mang laïi quaû, vì vaäy baø con xoùm gieàng cuûa hoï cuùng teá thì ñeán. Do ñoù khoâng coù sai laàm laø ngöôøi khaùc taùc nghieäp-ngöôøi khaùc thoï quaû. Hoûi: Tö duy töông öng vôùi buoâng xaû ñöôïc taêng tröôûng roài, laø chæ caûm ñöôïc löông thöïc cung caáp ñaày ñuû, hay laø cuõng caûm ñöôïc thaân taâm toát hôn? Ñaùp: Hai loaïi ñeàu caûm ñöôïc. Thaân taâm thuø thaéng, laø buoâng boû saéc-höông-vò- xuùc xaáu keùm, caûm ñöôïc saéc-höông-vò-xuùc toát ñeïp; buoâng boû khoâng coù uy ñöùc, caûm ñöôïc coù uy ñöùc. Caûm ñöôïc löông thöïc cung caáp ñaày ñuû, laø coù ñöôïc nhöõng söï vieäc nhö aên uoáng-aùo quaàn-vöôøn röøng- nhaø cöûa... Hoûi: Neáu nhö sinh vaøo neõo khaùc maø baø con thaân thuoäc vì ngöôøi ñoù tu taïo phöôùc ñöùc, thì ngöôøi ñoù cuõng caûm ñöôïc hay khoâng? Ñaùp: Neáu ngöôøi ñoù cuõng coù theå sinh taâm tin töôûng-cung kính vaø tuøy hyû, khieán cho tö duy cuøng vôùi buoâng xaû ñöôïc taêng tröôûng, thì cuõng caûm ñöôïc phöôùc aáy. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao trong naøy khoâng noùi? Ñaùp: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi ñeán, thì neân bieát raèng nghóa naøy coù khaùc. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy thuaän theo nhieàu phaàn maø noùi, nghóa laø trong ngaï quyû coù nhieàu söï vieäc naøy, neõo khaùc thì khoâng nhö vaäy coù ngöôøi noùi: Vì neõo quyû coù nhieàu nghieäp nhö vaäy, nghóa laø ngöôøi taïo ra nghieäp naøy, phaàn lôùn sinh vaøo neõo quyû. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì neõo quyû thöôøng mong caàu ôû con ngöôøi. Coù ngöôøi noùi: Neõo quyû bò söï böùc baùch cuûa ñoùi khaùt, ôû taát caû moïi nôi thöôøng coù söï mong muoán no ñuû, cho neân chæ noùi ñeán neõo quyû. Trong naøy

caàn phaûi phaân tích veà nghóa cuûa naêm neõo, nhö seõ phaân bieät roäng hôn trong chöông Ñònh uaån.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.